

Je či není v tomto světě
způsob, jak se stát
dokonale šťastným?
Je či není způsob,
jak žít déle?
Pokud je,
co můžeš dělat
a na co se můžeš spoléhat,
abys dosáhnul těch věcí?
Čemu by ses měl vyhýbat
a co bys měl přijmout?
K čemu by ses
měl přibližovat
a od čeho by ses
měl držet dál?
V čem bys měl nalézat
potěšení a co bys měl
nenávidět?
Věci obdivované v tomto
světě jsou bohatství,
morálka,
dlouhý život
a sláva.
Co přináší požitek
je pohodlné
místo k životu,
konzumace vybraných jídel,
nošení krásných šatů,
sledování krásných barev
a poslouchání
líbezných hudby.
Na co se hledí shora
je chudoba,
vulgarita,
smrt v mládí a ti,
kdo jsou plni nenávisti.
K čemu je pocitován odpor
je být fyzicky nezdravý,
nemít vybraná jídla, jež by
stimulovala chuťové
pohárky, nemít módní
šaty, nebýt schopen vidět
světlé barvy,
a nebýt schopen poslouchat
líbeznou hudbu.
Pokud někdo
nezíská ty věci,
bude mít deprese
a bude hnán úzkostí.
To jsou nemoudré

způsoby, jak zacházet
s tělem! Bohatí způsobují
utrpení svým tělům
a činí se nemocnými,
neboť se snaží
shromáždit
více a více bohatství,
ale zdá se, že nikdy
nemají dost.
To je zacházení s tělem
těch, kdo jsou povrchní.
Lidé,
kteří chtějí být morální,
tráví všechn svůj čas
dnem a nocí v úvahách,
zda se druhým jeví
jako laskaví či nikoliv.
To znamená
zanedbávání těla.
Pokud člověk tráví
celý svůj život
strachem o to,
kdy zemře,
pak se jeho život
jednoduše bude odvíjet
ve strachu
a on jen bude
zvětšovat své utrpení.
To je oddalování
sebe sama ještě dále
od svého těla.
Velmi morální lidé
by mohli být seřazeni,
aby zbytek světa
mohl pozorovat,
jak jsou dobří,
ale to by nestačilo,
aby je to udrželo naživu.
Můžeme skutečně
rozpoznat, zda to,
o čem se domníváme,
že je dobré, je skutečně
dobrotou anebo jí není?
I kdy se rozhodneme,
že je někdo dobrý,
stále to není dost,
aby ho to udrželo naživu.
Když se rozhodneme,
že někdo není dobrý,
může to být dost k udržení

ostatních lidí naživu.
Proto bylo řečeno:
„Věrně
naslouchej výtkám.
Posaď se a buď poslušný.
NEDOVOL SI nesouhlas.“
Když Zi Xu (poradce
králů ve státu Wu,
který byl přinucen ukončit
svůj život) nesouhlasil,
utrpěl velikou újmu
na svém těle.
Pokud by neprojevil
nesouhlas,
pak by se nestal
tak slavným.
Může být opravdu
něco považováno
za dobré či nedobré?
Jako když obyčejní lidé
vyjadřují radost,
můžeme opravdu určit,
zda jejich radost
přichází přirozeně
z jejich nitra,
nebo zda je to uvolnění
od neštěstí?
Když pozoruji, jak se
obyčejní lidé věnují
zábavě, socializují se
spolu ve skupinách,
spěchají
a bez ustání klevetí,
jako by to byla jediná věc,
kterou umějí.
I když všichni říkají,
že jsou šťastní, nejsem si
jistý, zda jsou šťastní,
ale také si nejsem jistý,
zda jsou nešťastní.
Možná se jen zdají
být šťastnými,
ale ve skutečnosti nejsou?
Osobně
nacházím více štěstí,
pokud nejsem zapojen
ve vši té činnosti,
přesto by obyčejní lidé
považovali to, co dělám,
za velmi nepříjemné.

Proto bylo řečeno:
„V dokonalém štěstí
pocit štěstí
mizí.
V dokonalé ctnosti
pocit ctnosti
mizí.“
V tomto světě
nikdo nemůže vědět,
jaké důsledky se mohou
přihodit následkem jednání,
které je považováno
buď za dobré či špatné.
I kdyby, pokud nebudou
podniknuty žádné kroky,
dobré a špatné se vyřeší
samo od sebe.
Být dokonale šťastný
po celý svůj život –
pouze ne-konáním
se štěstí může znásobovat
a hromadit.
Prosím, snaž se pochopit
podstatu těchto slov.
Při ne-konání
jsou nebesa jasná,
a při ne-konání
je země
stabilní.
Neboť žádná z nich
nic nekoná,
přizpůsobují se jedna druhé
a všechny živé věci se
mění přirozeně.
Co zde dříve nebylo,
tu najednou je,
a není zde stopy,
odkud to přišlo!
Co je zde,
náhle mizí,
a nezanechává to za sebou
dokonce ani obraz!
Všechny živé věci
se zapojují
do všech druhů věcí,
a vypořádávají se s tím,
co se stane
a vyvíjejí se,
aniž by si byly vědomy,
že tak činí.

Proto bylo řečeno:
„Nebesa a země
nic nekonají, přesto
nezůstává nic nevykonáno.“
Mezi lidmi, kdo by byl
schopen dosáhnout
tohoto druhu ne-konání?
Když zemřela žena
Zhuangziho, Hui Zi šel
truchlit s ním,
ale našel Zhuangziho,
jak sedí na podlaze
s nohama nataženýma
před sebou, přitom tloukl
na buben a zpíval.
Hui Zi řekl: „Žil jsi
s touto ženou,
vychoval s ní děti
a zestárnul jsi
s ní.
To, že nepláčeš
kvůli něčí smrti
je jedna věc,
ale tlouct na buben
a zpívat, to ukazuje
naprosté postrádání
úcty k ní!“
Zhuangzi řekl: „Vůbec ne.
Když zemřela, jak bych
na to nemohl reagovat!
Pomyslel jsem na dobu,
kdy se ještě nenarodila.
Nejenom
kdy se ještě nenarodila,
ale na dobu,
než měla ještě
vůbec nějaký tvar.
Nejenom na dobu
než měla vůbec nějaký tvar,
ale na dobu,
než měla vůbec
nějakou duchovní podstatu.
Tolik různých kousků
spojených dohromady
mezi dobou, kdy nebyla
vůbec ničím
a dobou, kdy vešla
do existence.
Jak se vyvíjely, tak se
vyvíjela i její duchovní

podstata. Jak se vyvíjela
její duchovní esence,
objevil se její tvar. Jak se
vyvíjel její tvar, zrodila se,
a nyní evoluce
vyústila v její smrt.
Stejně jako je zde
jaro a podzim,
léto a zima,
ta čtyři období se vyvíjí
jedno z druhého.
Prozatím leží
a zdá se, že spí
ve veliké místnosti,
začal jsem běhat kolem
ve snaze ji následovat,
zatímco jsem si mohl
oči vyplakat. Pak jsem si
uvědomil, že jsem se zkrátka
snažil bránit osudu,
tak jsem přestal.“
Zhi Li Shu a Hua Jie Shu
pozorovali kopce
hraběte temnot
v rozlehlé prázdné oblasti
Kun Luských hor,
kam Žlutý císař
chodíval a odpočíval.
Náhle něco,
co vypadalo jako vrba,
začalo vyrůstat z jeho
(Hua Jie Shuova) levého
kolene. Když to zpozoroval,
vystrašil se a skákal
ve zděšení, jakoby
vůbec nebyl
tou situací potěšen.
Zhi Li Shu se zeptal:
„Jsi tím zarmoucen?“
Hua Jie Shu řekl:
„Už ne.
Proč by mě to mělo rmoutit?
Život je něco,
co můžeme užívat
po určité době.
Co užíváme dočasně
v tomto životě od doby,
kdy jsme se narodili,
je špína a prach
světa.

Smrt a zrození postupují jako den a noc. Před chvílí jsme ty a já pozorovali projevy a změny kolem nás, a nyní jsem měl svou vlastní proměnu. Proč by to mělo být něco, z čeho bych měl být rozmrzelý!“ Na svých cestách přes stát Chu si Zhuangzi všimnul duté lebky. I když byla stará a pokrytá špínou, stále ještě dokázal rozpoznat její tvar. Zhungzi do ní rýpnul svým jezdeckým bičíkem a pak se jí zeptal: „Můj příteli, bylo to kvůli tomu, že jsi ztratil své zásady a byl zkorumpovaný ve svém životě, že jsi takto skončil? Nebo to bylo proto, že jsi nebyl loajální k záležitostem svojí země a tvá hlava byla setnuta, takže jsi skončil takto? Nebo to bylo proto, že tvé chování bylo tak hanebné, že jsi přivodil hanbu svým rodičům a ženě, že jsi takto skončil? Nebo jsi takto skončil zkrátka proto, že ti byla zima a byl jsi hladový tady v pustině? Nebo jsi prostě zemřel přirozenou smrtí, když se tvůj čas naplnil?“ Když domluvil, šel si lehnout a použil lebku jako polštář.

Uprostřed noci za ním ve snu přišla lebka a řekla: „Z toho co jsi řekl je zjevné, že jsi výřečný a vzdělaný řečník. Vše, co jsi řekl, ukazuje způsoby, jak se lidé vyčerpávají, když jsou ještě živí. Poté, co už nežiješ, nic z toho není třeba. Chceš, abych ti řekl, jaké to je být mrtvý?“ Zhuangzi odpověděl: „Ano.“ Lebka pravila: „Ve smrti nad tebou není žádný vládce, ani služebník pod tebou. Také na tebe nepůsobí čtvero období. Můžeš být tak přirozený jako nebesa a země, a jednoduše s nimi přirozeně plout. Dokonce ani radost nejvyššího krále nemůže být lepší než tohle.“ V nedůvěře Zhuangzi řekl: „Pokud bych mohl vládnout nad osudem a přivést tě zpět k životu do tvého dřívějšího těla s kostmi, masem a kůží, a ty ses mohl vrátit ke svým rodičům, ženě, přátelům a sousedům, chtěl bys to?“ Lebka zamračeně a ustaraně řekla: „Proč jen bych měl opouštět štěstí srovnatelné s tím, jaké zažívá nejvyšší král a vrátit se k trmácení lidského života?“ Když se Yan Yuan (Yan Hui, Konfuciovův oblíbený žák) vydal na cestu na východ

do státu Qi, Kong Zimu (Konfuciovi) se na tváři objevil velmi ustaraný výraz. Zi Gong (jeden z Konfuciových žáků) přišel k jeho matraci a zeptal se: „Tvůj pokorný žák by se tě rád zeptal, proč vypadáš tak ustaraně kvůli Huimu, jež jde na východ do Qi?“ Kong Zi řekl: „Položil jsi dobrou otázku! Dříve Guang Zi řekl něco, co je myslím velmi dobré: ‚Pokud je kapsa malá, nelze ji použít k uložení velkých věcí. Pokud je studnové lano krátké, nelze je použít k vytažení hluboké vody.‘ Někdo takový si uvědomuje, že dosažení člověka závisejí převážně na jeho osudu, a vhodnost člověka pro určité úkoly závisí na jeho fyzických schopnostech. To jsou věci, jež nemohou být libovolně navýšeny či sníženy. Obávám se, že Hui bude mluvit s markýzem Qi ohledně Cesty Yaa, Shuna a Žlutého císaře, pak bude pokračovat ve zdůraznění slov Sui Rena a Shen Nonga. Ten muž (markýz) v sobě bude hledat ty kvality, ale nebude schopen je tam nalézt. Když je nebude moci nalézt, jeho mysl bude pomatena. Když se lidská mysl pomate, skončí to tak,

že někoho zabijí.“
 Neslyšel jsi tento příběh
 již dříve?
 Před dávnými časy
 mořská vrána
 přistála na okraji
 státu Lu.
 Markýz ji chytil
 a přinesl zpět
 na místo, kde pro ni
 připravil hostinu
 v chrámu jeho předků.
 Nechal hrát hudbu
 Nine Shao
 (hudba složená
 císařem Shunem
 z dynastie Yin,
 považována
 za tu nejnádhernější
 hudbu všech dob)
 pro jeho pobavení,
 a nabídnul
 císařské pokrmy.
 Všechen ten povyk
 tomu ptáku způsobil
 jen závrať a vypadal
 ustaraně a smutně.
 Neodvážil se jíst,
 ani se nenapil z šálku.
 Za tři dny zemřel.
 Používal to, co on sám
 považoval za výživné,
 k nasycení ptáka,
 nebral v úvahu,
 čím by se opravdu
 měl pták živit.
 Co pták považuje
 za nejvýživnější je
 sedět na svém bidýlku
 hluboko v lese,
 cestovat mezi kopci
 a pahorky, plout
 v řekách a jezerech,
 a létat ve formacích
 s ostatními ptáky,
 dokud se nezastaví
 a netoulají se kolem
 při hledání místa,
 kde by si postavili hnízdo.
 Jednou věcí,

kteřou ten pták nemohl
 vystát, bylo poslouchat
 hlasy lidských bytostí.
 Jaký mělo smysl
 vystavovat jej všemu tomu
 hluku a rachotu?
 Pokud jsou skladby
 „Xian Chi“
 (Slané jezírko)
 nebo „Nine Shao“
 hrány venku kolem
 jezera Dng Ting,
 když je ptáci zaslechnou,
 odletí pryč,
 když je zvířata uslyší,
 utečou,
 když je slyší ryby,
 ponoří se hlouběji
 do jezírka, ale když je
 slyší kultivovaní lidé,
 shromáždí se
 do hloučku
 a naslouchají.
 Ryby budou žít,
 pokud budou bydlet
 ve vodě. Lidé zemrou,
 pokud budou bydlet ve vodě.
 Jednoznačně se liší
 jedni od druhých,
 stejně tak se liší
 jejich záliby a nelibosti.
 Proto dávní mudrci
 neočekávali, že všichni
 budou mít stejné schopnosti,
 ani že to, co všichni budou
 v životě konat, bude
 podobné. Pokud se věci
 nesnaží stát se něčím
 jiným, než
 ve skutečnosti jsou,
 a spravedlnost
 provází to, co již
 bylo zřízeno,
 pak bys mohl
 použít analogii
 větve, která se
 rozvětňuje přirozeně
 a objímá štěstí.“
 Když byl na procházce,
 Lie Zi se zastavil,

aby si vedle cesty
 dal něco k jídlu.
 Když si tam všimnul
 sto let staré lebky,
 utrhнул kolem ní
 pár kusů plevy,
 ukázal na ni a řekl:
 „Jenom ty a já víme,
 že nejsi opravdu mrtvý,
 ani opravdu živý.
 V důsledku okolností
 jsi na odpočinku!
 V důsledku okolností
 jsem čilý!“
 Odkud se všechny ty
 různé druhy berou?
 Co začalo
 růst ve vodě
 se stalo amébou.
 Co z toho vyrostlo
 na hranicích země
 se stalo žabím mechem.
 Jak žabí mech rostl
 k vrcholům kopců,
 stala se z něj hadí tráva.
 Jak byla hadí tráva
 silně stlačena,
 staly se z ní rostliny
 známé jako vraní nohy.
 Kořeny
 rostlin vraních nohou
 se staly larvami,
 které se živily
 jejími listy a proměnily se
 ve štětinaté motýly.
 Střední část
 štětinatých motýlů
 se proměnila a stala se
 z ní škála hmyzu,
 který žil
 pod teplou zemí.
 Jak se vyvíjeli,
 jejich kůže se
 oddělila od jejich těla
 a stala se známou
 jako létající hmyz.
 Po tisíci dnech se
 z létajícího hmyzu
 stali ptáci, o kterých se
 říkalo, že vypadali jako

holé odhozené kosti.
Pěna, která povstala
z holých
odhozených kostí
se proměnila v jemnou mlhu,
jež zaplnila vzduch.
Jemná mlha, která
zaplňovala vzduch,
se proměnila na druh
palčivého jídla a poskytla
výživu pro zrození
ostatních plazících se
bytostí. Jak se silnější
z těchto plazících bytostí
rozšířily, daly vzniknout
devíti vedoucím druhům
čtyřnohých bytostí.
Jak tyto bytosti
kráčely přes pole,
nechaly za sebou
druh hnojiva, který
dal vzklíčit ovčí rostlině,
jež je možné připodobnit
k bambusu bez jeho stonků.
Po dlouhé době
bambus vyrostl
do ohromných zelených polí.
Ohromná zelená pole
poskytla druh zrna,
jež se rozšířilo po velkých
oblastech a živilo koně.
Poté, co zde byli koně,
vešly do existence
lidské bytosti.
Lidé se nakonec
vrátí aby znovu vstoupili
do pramene všeho života.
Všechny živé bytosti začaly
od toho pramene a všechny
se do něj zase vrátí.